

# CANDELA

Iese odată pe lună în comuna Valea-Lungă, Jud. Dâmbovița

ABONAMENTUL 4 LEI PE AN

## Mergem pe anul al II-lea

S'a împlinit un an, de când am pornit la lucrul nostru. Am mers încet, dar n'am șovăit niciodată. Oricât de mare s'ar fi arătat primejdia în fața noastră, n'am fi dezertat niciodată dela post. Oricât de aspru va fi fost cuvântul nostru, în anumite împrejurări, el n'a pornit niciodată din răzbunare sau reavoință.

Ori unde am văzut o nedreptate am demascat-o și am întrebuițat adesea și cuvinte tari. Nu suntem din ceata spărgătorilor de rând cari își fac o meserie rentabilă din specularea slabiciunilor frunțașilor Bisericii noastre, n'am cruțat nici o jertfă însă, când a fost vorba să inflerăm rana ce am descoperit.

Carați am pornit la începutul lucrării noastre, curați am rămas și azi. N'am ascultat de nici o ademenire, alături de programul nostru. Un an de zile, nu am ars în „Candela” noastră, decât numai mîdelemnul dreptății și al mărturisirii adevărului și tot aceasta, ne va fi deviza și în viitor.

Am pornit la lucru, acum un an cu nădejde și cu frică. Acuma, drumul ni se arată lămurit. Partea cea bună, ne-am ales în acțiunea noastră. Ceiace ne bucură peste măsură de mult, este că acțiunea noastră, nu e necunoscută sferelor politice superioare. Am primit nu numai scrisori, dela parlamentari sau funcționari politici superiori, ci și abonamente.

Nu ne bucurăm atât, că duhurile rele ori oamenii mari încep a se cunoaște, cât ne bucurăm că

drumul acțiunii noastre, începe a se lămurii. Sfiata, cu care am pornit acum un an se schimbă în nădejde. Ne așteaptă vremuri grele. Vrășmașii Bisericii, pregătesc noi lovituri. Noi vom fi la post. Vom ști să precizăm ori când, dacă se va inflera o rană a Bisericii din spiritul de a o vindeca, sau dacă prin acea demascare se va urmări scopuri alături de interesele Bisericii. Nu suntem în solda nimănui. Nu avem de apărut nici o cauză pierdută, rămânem cum am și pornit în apărarea Bisericii noastre.

Nici nu ni vom risipi energia, în zadar.

Și noi, ca și toți frații de muncă, ne străduim, ca să nu ne invrednicim dela Stăpânul de pedeapsa slugii netrebnice, care și-a ascuns în groapă talantul.

Repetăm și acum ceiace am scris în primul articol al publicațiunii noastre: nici o doctorie nu va fi atât de tămăduitoare pentru ranele dobândite în războiul nostru, ca dragostea și bunavoința din partea cititorilor noștri.

Cu mulțămiri pentru cei cari ni-au ascultat din ceasul I și cu nădejde pentru cei cari ne vor auzi măcar în ceasul al II, noi pornim înainte, mereu înainte.

Candela

## Biserica si-a spus cuvântul

### Ea vrea întregirea neamului

Ca în toate clipele mari din viața neamului nostru, și în momentul hotărâtor de azi, Biserica noastră națio-

nala și-a spus cuvântul său și se roagă lui Dumnezeu neincetat prea realizarea idealului întregel suflării românești.

Preoții din toate unghiurile țării, n'au lipsit dela datoriă lor de a întreține cald sentimentul patriotic al pastoriștilor lor iar Șeful Bisericii din Regat, Mitropolitul Primat d. D. Dr. Canon, la recepțiunea din palatul mitropolitan de la 1 Ianuarie a. c. — ziua anului nou în fața noului Suveran, a Guvernului și a mai marilor Oștirii noastre, a rostit o înalțătoare cuvântare patriotică poate mai patriotică decât toate cuvântările rostite în aceste vremi de afirmare a sentimentului patriotic. Pentru prima oară, în palatul mitropolitan din București, s'a putut rosti la o solemnitate oficială, mângâioasele cuvinte: Transilvania, Timișoara, Crișiana, Maramureș și Bucovina.

În viața noastră constituțională, pentru prima oară, Șeful Bisericii a putut arăta Regelui, durerea țării pentru lipsa celor câteva membre ale trupului ei, îndemnându-L să reconstituască cucerirea lui Traian de acum «18 veacuri și un deceniu» căci a sosit ceasul.

Mitropolitul Primat, a vorbit în acea împrejurare, nu numai ca Șef al Bisericii, ci și ca un mare român, în numele țării.

Puțin ne importă pe noi, că atât M. S. Regele cât și d. Prim-ministru, în discursurile ce au rostit în urma Mitropolitului, n'au făcut nici măcar aluzie la idealul națiunii noastre.

Tocmai din pricina însuflețirii și patriotismului, de care a fost plină cuvântarea Mitropolitului Primat, relațiunea oficială, publicată în Monitorul Oficial, după ce descrie în mod amănunțit, desfășurarea solemnității anului nou, în vreme ce publica în întregime discursurile rostite de M. S. Regele



și Primul Ministru, pe al Mitropolitului îl omite, amintind numai că I. P. S. Sa, în numele clerului, prezintă în cuvinte bine simțite, urări de anul nou. Pe Cler, nu trebuie să-l supere prea mult nedreptatea făcută Mitropolitului Primate, nepublicându-l-se, bine simțite cuvinte, în relațiunea oficială.

Biserica și șeful ei, prin aceasta, ies din rândurile factorilor răspunzători atât de pesimiști și de făcătuiți la gură și își ia locul în fruntea poporului.

Biserica, și azi, ca în totdeauna simte cu poporul și viceversa, poporul e cu Biserica. Ramâne de văzut, dacă și factorii răspunzători, vor putea răspunde la judecata de mâni, că au fost la înalțimea așteptărilor poporului.

Tot atât de puțin ne ustură și acușurile presei vândute, care muscă pe Mitropolitul Primate pentru discursul dela 1 Ianuarie a. c. și acuza pe preoți că profanează evanghelia, propoveduind războiul.

Cu cât mai grosolane sunt insultele presei corupte cu atât înseamnă că și patriotismul nostru este mai efectiv. Biserica și Clerul vrea și se roaga fără încetare lui Dumnezeu, ca țara românească să cuprindă tot neamul românesc.

C.

## Vrășmașii Bisericii pregătesc noi lovituri

Biserica noastră națională, nu numai că încă nu s'a lămădit de lovitura scandalului Atanasie-Safirin, căci se așteaptă la noi cataclisme.

Agentul catolicilor nemți d. G. Cernăianu, ajutat în mod conștient de unele persoane politice marcante, lucrează mereu. S'a constituit acensta, cu ocazia încercării de a se numi ca profesor la Facultatea de Teologie, a D-lui Lazăr Gherman dela Cernăuți.

D-l Gherman, împreună cu alți agenți dela Cernăuți, în 1911, coopera împreună cu Cernăianu, cu d. Chiricescu & Comp. la mărirea scandalului din *Historia Regelului*. D-l Gherman, pornit de simțirea lăsbure dela Cernăuți, urcă în București, intră într-un tren din ziua soarelui din gara de nord, în posesia lui Cernăianu. Prin

intermediul acestuia ca și al profesorului Chiricescu, D-l Gherman capătă repede amiciția și sprijinul și moral și material al Arhiepiscopului Iuchist cu viitor P. S. Bartolomeu. Prin sprijinul lui Cernăianu, al profesorului Chiricescu ca și al cumnatului său, Păr. Nazarie, D-l Gherman, era săl pe aci, să ia catedra regrelatului Dobrescu, mai ales în urma câștigării de către Cernăianu, a Arhiepiscopului Bartolomeu, care reușise să intereseze în această afacere, întreg partidului conservator-domocru.

Că operația Kaizarului Cernăianu, —rele: a catolicilor nemți — a eșuat aceasta, grație vigilenței bunului fiu al Bisericii noastre naționale, profesorul deputat D-l N. Iorga grație intervenției Mitropolitului Primate, D. D. Dr. Conon, ca și inteligenței actualului Ministru de Culte, D-l I. G. Duca. De scandal însă, Biserica noastră nu va fi scăpată, căci asociațiunea Cernăianu & comp. lucrează mereu. Dea Dumnezeu, să fie profet mincinos.

Student

## Rugăm trimiteteți abonamentul

### Anarhia din biserica noastră

Destănuirea ce fac, desigur, este un act de curaj din parte-mi și nu va rămâne, socot, fără urmări neplăcute pentru mine. Nu numai noi preoții, ci și toate clasele sociale, ne am obișnuit să ne menajem pe cât posibil slăbiciunile, să nu ne prezintăm lumii decât numai ca mormintele varuite, cu partea curată de dinafară, și cu cât mai mult ne îngrijim de curățenia exteriorului nostru, cu atât mai mult interiorul necurat se infectează.

Cuvinește, ca noi preoții, cei dintâi, să ne desbrăcăm de naravul acesta fariseic, atât de grozav înfierat de Mântuitorul Hristos. «Vai vouă cărturari și farisei fățarnici, că semănați cu mormintele varuite, cari din afară se arată frumoase, dar înăuntru sunt pline de oase de morți și de orice

necurătenie; astfel și voi, din afară, vă arătați drepti oamenilor, dar înăuntru, sunteți plini de fățarnicie și fără de lege» Mat. 23-27—28. Și până ce nu vom recunoaște păcatul în care ne trăvim, vom fi tot departe de calea mântuirii și luminării. De ce n'am mărturisit-o? Clerul întreg, din vârful piramidei și până la baza ei, până și clerul inferior, e în stare de rasvărire, în stare de anarhie. Vina acestei stări nenorocite din biserică, este de sigur, cum am spus-o în nenumărate rânduri a «Politicianismului» nenorocit ce bântuie țara noastră, a căruia deviza este: divide et impera; că ani ajuns în acest hal nenorocit, de vina este însă și slăbiciunea noastră și dacă nu ne vom desmetici din această stare extrem de compromițătoare, răspunderea în cer și pe pământ, va fi a noastră și numai a noastră.

În sfântul Sinod, sunt numai 16 înși Vlădici. Deci, atât de puțini, nici între ei, nu există unirea Duhului. Și între ei, a pătruns dihonă rasvătirii. Dovada acestei afirmațiuni? Nenorocitele cazuri, cu urmări și mai nenorocite pentru biserică, a Mitropolișilor Ghenadie, Partenie, Atanasie. Membrii sfântului Sinod, 16, câți sunt, aproape atâți, câți copii are un părinte cu masa și casa binecuvântată de Dumnezeu, sunt rasvătiiți unii împotriva altora, sunt împărțiți în cete adverse, și susținute de partide politice, ori de indivizi în solda vrășmașilor bisericii noastre, se urmăresc și se ridică unii împotriva altora, spre paguba bisericii noastre, spre folosul vrășmașilor noștri ca neam și ca ortodoxie și spre bucuria duhului celui rău. O ilustrează aceasta, între altele cazul «micii biblii cu icoane» care a ridicat pe un Arhiepiscop, împotriva unui Episcop valoros și într-o bună parte, desacordul dintre cei doi Mitropoliști: unul interzice, ca necanonică reprezentarea filmului: «Viața și patimile lui Hristos», iar celălalt mitropolit merge să asiste la acel film cu o mare ceată de preoți, în chiar capitala mitropolitului, care interzisese acea reprezentare. Un mitropolit propune în Consistoriu într-o chestiune o moțiune, celălalt mitropolit vine cu o altă moțiune, opusă adversarului său.

16 copii ai unui părinte, om pro-



fan, se înțeleg la cuvinte, și stau cu toți la o masă și 16 vladici, îngeri în trup, reprezentanți ai lui Hristos pe pământ, nu se pot înțelege între ei, spre o lucrare pozitivă pentru biserică și țara lor; nu pot întinde toți mâna spre un potir, de par'ca ar fi, în loc de 16 arhierel, 16 jude.

În jurul fiecărei cete de sinodali conspirați, se strâng apoi alți indivizi, cari întind anarhia și în celelalte trepte cericale; preoți, diaconi, profesori, profesori universitari chiar, și, ca apogeu al scandalului, ura fiecărei; cete de conspiratori răsufă prin scrisul și prin strigătul vrașmașilor legii noastre, cari sunt atâția!

Starea aceasta de anarhie din sânul afântului sinod, și în bună parte, disprețul cu care vladicii noștri tratează pe clericii celorlalte două trepte: preoția și diaconia, se repercutează, găsesc ecou și în sânul acestor două calități de clerici. Preoții și diaconii, nu sunt ca vladicii: 16, nici 160, nici 1600, ci aproape 10.000.

Firește, aici, microbul anarhiei, găsesc un teren mult mai prielnic. Și s'a dezvoltat și se va dezvolta. Azi, preoții sunt învrăjbiți peste tot. E și pentru ei o singură situație: *protoieria*. Pe timpuri, banoasă pentru toți, azi banoasă numai pentru cine e meșter, Ieon N. Popescu față dela Târgoviște a compilat un povățuitor, pe care urmându-l, fiecare protopop ori cât ar fi de natâng, se poate învăța în arta procopsirii prin protopopie — protoieria e vânată azi, în foarte mica parte de idealisti, și în cea mai mare parte, de vanitoși.

Ei bine, pentru nenorocitul de culion roșu, preoții din aproape toate județele, sunt împărșiți pe tabere: unii sunt Ieoniteni, alții sunt Vasiliteni și alții Grigoriteni. Pedepsescă-mă, azi, vladica, după intervenirea protopopului Grigorițescu, cât va pofti, mâni va veni la putere, protopopul vasiliten și eu voi fi recompensat cu vârf și îndesat, iar Vladica, care în trecut mă pedepsise, mi va da și un rang onorific, și așa nu-i departe.

Dar anarhia între preoți, nu se limitează numai aci. Se împart în tabere preoții, nu numai pe chestia cultonului vânat. Se împart în tabere și pe mo-

tive politice de partid. Ah, politicianism, politicianism! nefast al fost pentru biserică... Se împart apoi preoții în tabere și pentru pricini de ordine personală ori pentru alte deșertaciuni mai ales în orașele mari.

În Craiova, în Iași, dar mai ales în București, preoții sunt distribuiți în grupe, având câte un comandant sau mai bine zis tribun, care se crede mai tare ca un Vladica.

În sfârșit, proporțiile anarhiei dintre preoți sunt incalculabile. Diaconii, puțini, câți sunt, sunt și ei rebeli. Rebeliunea unora dintre ei, însă, ia proporții îngrijitoare. Unii diaconi se cred superiori preoților, cărora nu li mai acordă nici un respect. Diaconii de altfel, dintru început au fost îndrasneți, arogându-și drepturi în afară de chemarea lor, de aceia sf. Ioan Hrisostom îi deconsidera și de aceia sunt și multe canoanele și hotărârile sinodale, cari înfierăză aroganța diaconilor.

Nu pomenesc, dintr'un exagerat respect, numele Vladichai, care a numit ca sub protoiereu într'un județ, pe un diacon fără de rușine. Mi-a conflat chiar Protopopul că i l'a băgat pe sub nas, Vladichai cu pricina, pe acest diacon sub protoiereu.

Am crezut-o și am plăns. Vai și de noi și de Biserica noastră!

Dar rasvrățiți sunt și cântăreții și paracliserii. Și ei, au revistele lor, prin cari aruncă fum rău la miros, de o potrivă, pentru clerul de tustrele trepte. Și chiar și în alte ziare, cântăreții strecoară sudalme împotriva preoților. Chiar ziarele mari, îmbrățișează mai cu drag cauza cântăreților bisericești, decât pe a preoților. O fi și chestia de... civilitate, e de vină însă și ireligiozitatea presii noastre.

Și în clerul inferior există deci, starea de anarhie. Anarhie sus, anarhie jos. Să mai stăm așa? Vom merge la pîre.

Adică vom perii noi, nu Biserica, căci ea e așezată pe temelia cea tare și neperitoare. Se va slăbi credința însă în turma ce păstorim. Și aceasta să ne îngrozească.

Azi, oncarui fiu al țării noastre, i se cere să poarte cu demnitate o sabie, și noi să nu fim în stare, să ridicăm în sus o cruce și să strigăm:

sus să avem inimile? Vai de noi, nu ca preoți dar și ca oameni! Arhierel, Preoți, Diaconi, Cântăreți, să rupem și să distrugem, mărul discordiei, dintre noi!

Am văzut noaptea întunecoasă, înfricoșată, haidem să ne bucurăm cu toți și de un frumos răsărit de soare!

Pr. P. I. C.

## Cultura și Civilizațiunea

### Religiozitatea și moralitatea

Marele nostru literat, fost ministru, d-l B. St. Delavrancea, neputând lua parte la sărbătorirea exilatului belgian d-l Georges Lorand, printr'o scrisoare s'a asociat la protestarea lumii selecte a țării noastre, împotriva barbariei Germaniei *culte dar necivilizate*, care a distrus cea mai civilizată țară a apusului: Belgia.

Până la provocarea războiului catastrofal de azi, eram obișnuiți să confundăm cele două cuvinte: cultura și civilizațiunea. Pentru toată lumea, ambele aceste cuvinte aveau același înțeles: omul cult era civilizât și viceversa, omul civilizât era cult, după cum iarăș, credeam și susțineam cu tărie, că omul religios este și moral, sau viceversa, că omul moral era și religios. Incontestabil, că Germania, este o țară clasată, poate, în cea ce privește cultura, cea d'întâi în lume.

Cele mai renumite Universități din lume, sunt în Germania. Cărturari din lumea întreagă, cari vor să se specializeze, în mod desăvârșit într'un obiect de studiu, apucă calea în spre Germania. Englezii au o zicătoare: „Englezii noștri, când vor să fie numai oameni se mulțumesc cu scoalele noastre, iar când vor să se facă toabă de carte, trec în Germania.

Dar Germanii sunt și religioși. Cele mai renumite Facultăți teologice din lume, sunt cele din Germania.

Poporul german, întreg, dela Kaiser până la cel mai umil cetățean nu au altă deviză, decât: „Got mit uns". (Cu noi este Dumnezeu) și Religiozitatea ocupă un loc de capetenie în școala germană.

Evenimentele de azi, purtarea vre-



nică de amintirea lui Attila și a Hunilor săi, a Kaizerului Wilhelm și a armatelor sale, și mai ales susținerea acțiunii de pustiire și distrugere a armatelor germane de către fruntașii culturii germane, nu ne duc de cât la adevărul evanghelic: nu veți putea culege smochine din măracini, căci pomul rău, poame rele face. Cu toată cultura acumulată stăruitor de veacuri, sufletul germanului a rămas tot sufletul teutonului barbar și năvălitor de acum douăzeci de veacuri și cu toată religiositatea lui, moralitatea i-a rămas aceeași, cultura și religiositatea de azi a germanului neasemănându-se cu altceva, decât cu momintele vânite și cu paharele spălate pe din afară ale Evangheliei lui Hristos.

Aceasta însemnează, că a lăsat Durnnezeu pe coaja acestui pământ, și noroade neroade, cari ori cât ar putea fi accesibile de cultură nu se pot totuși, nici cu un chip civiliza, și unul din aceste noroade sunt Germanii.

Locul poporului german, după evenimentele de astăzi, s'ar putea, cu drept cuvânt, zice, că nu mai e în Europa.

Bine a zis, D-l Delavrancea: *Germania cultă, dar necivilizată*. În două cuvinte lapidare, a caracterizat perfect de exact firea popului German. Cultura se dobândește, civilizațiunea însă, este un apanagiu numai al raselor nobile, a căror regină este ginta latină, căreia, avem mândria să aparținem și noi, Români. Germanii, sînt o rasă barbară.

În bărbăria germanilor, cari n'au cruțat nici chiar Bisericele și Catedralele monumentale ale adversarilor lor, ne duce la constatarea, că nici chiar Evanghelia lui Hristos, nu a putut, întru nimic civiliza sufletul barbarului teuton. Ori cât de religioși sunt germanii sunt totuși imorali și ori cât de ireligioși ar fi francezii sunt totuși morali, oameni cu respect pentru drepturile altora, pentru că, crezul rasei lor a fost: *suum cuique tribuere*. Civilizațiunea și moralitatea sunt însăși înăscute proprii raselor nobile, iar cultura și religiositatea decă pot fi asimilate și de rasele de speță inferioară, nu dau totuși acelor

rase și titlul civilizațiunii și moralității. Germanii azi, pe cât sunt de culti și de religioși, tot pe atâta de puțin sunt însă, pătruși de simțul morali și civilizațiunii.

Pr. Cernea

## Bogomilismul a vătămat religiunea noastră?

E prudentă, azi, luarea de măsuri brutale împotriva scrierilor bogomilice răspândite așa de profund în popor?

Eram la înmormântarea unui bătrân în satul meu, întovărașit de un preot nou și zicea el, și idealist. Familia lui, pusese pe pieptul mortului și două cărți: «*24 vâmi ale văzduhului*» și «*Minunile Sfântului Sisoie*».

De altfel, în satul meu, scrierile bogomilice sunt foarte răspândite, și foarte mult cetite și eu nu am vrut să le combat mai de loc. Ca o reacțiune a mea împotriva acestei literaturi, eu am chemat dese ori în comună pe un vânzător al Societații biblice britanice, care a desfăcut aci, multe exemplare ale Bibliei și am ajuns la convingerea, că înainte de existența unor scrieri religioase populare o luptă împotriva cărților bogomilice: Vămile Văzduhului, Cele 12 Vineri, Sfântul Sisoie, Epistolia, etc. se punește fără concursul prudenții.

Tânărul preot, tovarășul meu, s'a revoltat grozav la vederea celor două cărți bogomilice pe pieptul mortului din satul meu și mă întreba, că cum de sufer aceasta și cum nu le iau, să le rup și să le zvârl, spre a face și pe ceilalți oameni atenți asupra primejdiei, crezului bogomilic.

Am fost — și-mi pare rău — cu această ocazie, foarte rautacios cu colegul meu, tânăr debutant în cariera preotească.

L'am întrebat: știi bine, că aceste cărți au caracter bogomilic? Da, mi-a răspuns el. N'ai știut aceasta? O știi și copiii. Bine, bine, i-am replicat eu: dar ai cetit cărțile astea, frația ta? Despre ce este vorba în ele? Și înainte de toate aș vrea să știu ce e bo-

gomilismul acesta, căci atât de veci hirotonit preot, nici nu-mi aduc aminte, dacă am învățat în Seminar ceva, despre «bogomili». Firește, li întindeam o cursă tânărului meu coleg. Nu știi? Să-ți spun eu, s'a repezit de odată cu îndrăzneala colegul, și cunoscându-mă prea puțin, după cum și pe el se cunoștea tot așa de slab, a început a debita, atâtea divagațiuni și fraze sforăitoare dar neînțelese și fără nici un fond, că altul în locul meu, mai puțin flegmatic, chiar fără cunoștințele mele asupra bogomilismului, și-ar fi uitat de sine și ar fi scuipat în ochii fanfaronului coleg. Eu însă, cu destulă durere în suflet, după ce am isprăvit de ascultat, i-am retezat-o tovarășului meu: Dragă coleg, păcat și de băncile Seminarului pe cari le-ai tocit opt ani încheiat; păcat și de cheltuiala statului cât ai stat în școală și cât îți va da Dumnezeu îndelung răbdătorul zile, ca să porți sutana preotească, păcat și de Vlădica care a chemat darul duhului, asupra unui cap atâta de sec. Frația ta, nu cunoști nici bogomilismul după cum nu cunoști nici aceia ce este scris în cărțile de pe pieptul acestui mort. În tot cazul, mintea mortului acestuia, și-a fost superioară, căci el a avut în cap niăcar, aceia ce se scrie în cărțile acestea, în vreme ce frația ta n'ai în cap, nici aceia ce este în acele cărți, nici din ce constă erezia lor. Firește, a urmat un moment, când colegul a început să mă cunoască și pe mine, și pe el.

Într'adevăr, ce sunt bogomilii? Secta bogomililor, își trage obârșia dela Paulicianii din Armenia, cari așezându-se în Bulgaria, pe la mijlocul secolului al IX, au răspândit credințele lor, printre locuitorii acestei țări. De aci, crezul bogomil s'a întins nu numai în Dacia traiană, ci a mers până în Franța chiar: secta Albiguerilor.

Paulicianii aveau o venerațiune deosebită pentru apostolul Paul, de aci și numirea lor de Pauliciani. Ei respectau mult scrierea apocrifa atribuită apostolului Paul, numită «Apocalipsa Apostolului Paul». Erezul Paulicianilor și-a găsit în Bulgaria, un sprijin efectiv în persoana preotului Ieremia Bogomil, de unde și porecla de bogomilism. Exența bogomilismului, este



umătoarea: Dumnezeu, a avut doi copii: cel mai mare Satanail, care s'a răscolat împotriva lui Dumnezeu, părintele său, și cel mai mic, arhanghelul Mihail, identificat de ei cu Hristos.

Satanail, în urma căderii, a făcut pământul și toată zidirea văzută. Omul, nu reprezintă, în lume altceva, decât un compromis între Dumnezeu și Satanail, luând dela primul sufletul și dela secundul, corpul. Predominarea corpului asupra sufletului a existat până la întruparea arhanghelului Mihail, sub numele de Hristos. Cea mai mare parte a vechiului așezământ, nu e decât apoteoza lui Satanail.

Nu pe Dumnezeu, ci pe Satanail, adora Moisi. Prins în cursa de către arhanghelul Mihail sau Hristos, Satanail a fost aruncat în tartar, perzând sufixa *il*, sub denumirea de Satana. Puterea Satanii a rămas însă aceeași, cu toată victoria fratelui mai mic Hristos. Însăș rastignirea lui Hristos a fost opera lui Satan. După bogomili, întreaga Biserică ortodoxă, cu icoanele ei, cu ierarhia și toate instituțiunile ei, este opera lui Satan. Ca urmare, bogomilii, respingeau toate formele închinării și condamnavă, nu numai plăcerile corpului — partea lui Satan în compunerea omului — ci și aceia ce-i servia omului spre viață și întărire: vinul, carnea, căsătoria, averea, etc.

Fără îndoială, că crezul bogomilic, n'a fost întâmpinat cu flori și cu voce bună de bisericile și clerul lor din Europa.

El trebuie, să fi întâmpinat multă rezistență.

Natural, că dacă exista cât decât cărți populare cu caracter ortodox, erezul bogomilic, ar fi trecut de la noi, fără să fi lăsat vreo urmă.

Din nenorocire, nu a fost așa. Înaintașii noștri împrumutau câte ceva de peste Dunăre și nu știau să aleagă numai aceia ce era bun, mai ales în era slavismului. Însuși vrednicul de amintire popa Grigore din Mohaci, a scăpat în cursa erezului bogomilic.

Dar ce să mai vorbim? Nici chiar azi, nu avem ce pune în mâna țaranului creștin. Lui îi trebuie carte potrivită cu mintea lui, și Biserica noastră n'are.

Stigurele cărți, cari intră și azi, în

mâna țaranului și deci și în capul lui sunt tot sfânta Vineri și Vinerile lui popa Grigore Mohaceanu, Vamile Văzduhului, Sfântul Sisoie și cartișoarele de modă mai nouă, Epistolia și visul Maicii Domnului. Am citit și eu cartișoarele acestea și cu toate acestea nu m'am făcut de loc bogomil.

Ba nu numai, că n'am găsit nimic rău în ele, ci am găsit și narațiuni frumoase, cum e bună oara: *Origina Sfintei Cruci*, care deși tipărită în broșurica Sfântul Sisoie, nu e de loc bogomilică.

Am putea zice, că dinpotrivă, producțiunile literare bogomilice, atât de crunt exploatare azi, de jidan — 4 lei Vamile văzduhului și câte 50 bani, celelalte broșuri mici, de câte mult 15—20 pagini — departe de a vătămă societății creștinești și românești, l-a folosit.

Muncile iadului de cari au parte toți asupritorii și bogații nemilostivi, precum și frumusețea raiului, ale cărora porți sunt atât de larg deschise tuturor desmoșteniților soartii, descrise de Epistolie, prin vedenia Maicii Domnului, sau de Vamile văzduhului prin vedenia silhastrului Grigorie, nu numai că a întărit pe creștinul sărac de la sațe ori de la oraș, cu credința în viața viitoare, principiul esențial al religiei creștine, dar l'a și oțelit pentru viața de toate zilele, făcându-l să supoarte greutatea și necazurile ce i-au procurat împiitorii lui din toată vremea și tot ceasul, privind cu dispreț judecata judecătorului mitarnic în speranța dreptății dela Dreptul judecător, și neluând în seamă sudalma ori lovitura celui puternic, întru nădejdea dreptei plăți dela Părintele celor însărcinați și osteniți.

Așa că, această saracacioasă și puțină literatură bogomilică, care încă nu s'a întins până la a suci capul creștinilor cu doctrina erezului lor, nu numai că nu ni-a stricat nimic, ci chiar ni-a folosit.

Că noi, preoții, avem datoria de a înlocui această mană grețoasă cu care se hrănește poporul nostru însetat și flămâzdit de sute de ani, cu o pâine mai gustoasă, și mai sănătoasă nici nu începe vorba.

Din nenorocire însă, noi, în loc de

a porni la acest lucru de a ne înfriga la treabă, dărâman și accia ce găsim făcut gata.

Auziam, că de către Casa Bisericii, s'a destinat o anumită sumă, pentru tiparire de cărți literare religioase.

De sigur, Bibliotecile se resimt de lipsa de lucrări morale religioase.

Nu trebuie uitat însă, că în țara noastră talpa țării e și talpa Bisericii. Atât ni-a mai rămas în țara noastră, și ca conștiința cetățenească și ca conștiința religioasă, neatacat și neintinat: talpa, țaranimea. Pe ea s'o îngrijim și s'o ferim de morbul putregaiului, căci pe această talpă se poate ridica alta cladire, poate și mai frumoasă.

Talpa aceasta înflămânzește și însetoșează, după carte religioasă curată, mai ales acum, când a pătruns și până la ea, puțină lumină.

Acolo la Casa Bisericii, nu trebuie să se neglijeze aceasta. S'ar putea tipari sub o formă populară, în carticele mici și ieftine, pastrându-se numai fondul biblic, de pildă: viața lui Abraham, a lui Isac, Iacob, Iosif, a lui Iov, a lui Ilie etc.

Apoi viața sau episoade din viața atâtor sfinți părinți și mucenici ai Bisericii noastre și în sfârșit sfaturile pentru purtare în viață. Rezultate bune în această privință s'ar obține, fixându-se premii pentru lucrările mai reușite.

Și după împrăștierea cât mai profund a carticelilor de asemenea natură în masele populare, s'ar putea începe lupta împotriva literaturii bogomile. Altfel, lupta pornită fără acest calcul e cât se poate de imprudentă.

Cungrea

## Din obiceiurile noastre. Paștele mic.

La finele serviciului liturgic, în ziua învierii Domnului nostru Iisus Hristos cum s'ar zice bisericeste, în ziua de Paști, cum se zice în termeni populari — cuvânt de origine ebraică, *pesah*, *pasha*, care însemnează trecere și la Ebrei, înseamnă trecerea lor prin Marea roșie, iar la noi creștinii, trecerea din moarte la viață — spre deosebire de



obiceiul adoptat în celelalte duminici și sâmburi. Ori de peste an, li se da creștinilor, cari nu se pot împărtăși cu sfintele taine, în loc de anaforă, așa zisul Paște mic — anaforă muiată în vin și stropită cu aghiasmă mare.

Uni preoți, duhovnici mai bătrâni, sunt foarte scrupuloși și nu îngăduesc tuturor creștinilor, să ia acest Paște mic.

Pentru ei, după cum sunt creștinii, ari iau Paști mari — sf. Evharistic — și creștinii mai nepregătiți cari iau Paște mic anaforă muiată în vin și stropită cu aghiasmă — tot astfel, sunt și creștinii, cari nu se învrednicesc să ia în ziua de Paști, altceva, decât numai Anaforă.

Ce este Paștele mari — sf. Evharistic — se știe: este taina instituită de Domnul nostru Hristos înainte de patima sa, cu ocazia cinei celei de taină, când luând pâinea și vinul s'a adresat ucenicilor săi zicând: «Luați, mâncați... beți... Acesta este trupul meu... Acesta este sângele meu... care pentru voi și pentru mulți se frânge... se varsă pentru iertarea păcatelor», și mai departe... «Cine mănâncă trupul meu și bea sângele meu, întru mine petrece și cu întru el». Biserica noastră ortodoxă, a stabilit încă dela început norma de credință, că sf. Evharistic, sf. Paști mari, cum se zice în termeni populari, cu cari noi trebuie să ne împărtășim în cele mai însemnate momente ale vieții noastre religioase: la încheierea celor patru posturi, cel puțin în ziua de Paști sau în sfârșit la trecerea din viața aceasta, este cu adevărat Trupul și Sângele D-lui nostru Iisus Hristos, mântuitorul lumii.

Ce este Anafora, de asemenea știm. După traducerea literară a cuvântului, care e de origine grecească înseamnă *aducerea înaintea*. Anafora se mai numește și Antidar, tot din grecește: *dar pentru dar*. Creștinii aduc la Biserică pâinea din care se scot particulele necesare săvârșirii tainii sf. Evharistii, iar Biserica le rasplătește, li da în schimb și lor resturile acestor pâni, mai ales acelor, cari nu se pot împărtăși. Iată ce este anafora.

Toate bisericile ortodoxe, venerază în același fel, sf. Evharistic, pe care o

și săvârșesc la fel, și iarăși toate, tot la fel, explica rostul Anaforii.

Rămâne în discuție numai Paștele mic: pâinea aceea muiată în vin și stropită cu aghiasmă mare, care se servește creștinilor, numai în ziua de Paști, și în unele părți numai cu rețeta duhovnicului.

Ce este Paștele mic? Cum îl explica Biserica?

În cărțile de ritual, nu ni se spune nimic. În pravila de asemenea. Teologia, Liturgica, nu cunosc acest Paște mic.

Biserica ortodoxă veche nu cunoaște această practică.

După oare cari cercetări, am ajuns la convingerea, că acest paște mic, este un obicei, este o datină, numai a noastră a Românilor.

Grecii, Rușii, Sârbii, Bulgarii, nu știu ce e Paștele mic.

Nici chiar Românii, nu-l cunosc toți. În Moldova, în Bucovina, în Basarabia, datina Paștelui mic, nu se cunoaște, sau și de se cunoaște, pe ici pe colea, practica nici nu e veche ca în Muntenia, Ardeal și Oltenia, nici generală. Mai probabil este, că Paștele acesta nici ar fi o inovațiune rămasă în Biserica noastră, dela propagandele calvinești. Într'adevăr, Reformațiunea, a dus o luptă strașnică în țările române și mai ales în Ardeal, pentru înlocuirea Ortodoxismului.

Luteranii și Calvinii, prin secol. XVI și XVII, au împrăștiat o sumă de cărți și de catehisme, prin țările române, cu tendința de a le reforma. Calvinii, au tipărit în românește, până chiar și Testamentul nou (1648). Am putea zice fără frică de a fi desmintiți, că propaganda culturală calvinească a reacționat asupra Bisericii noastre, împingând-o spre o activitate, mai rodnică culturală și literară.

Oare, ce sunt «Răspunsurile» și cele «Șapte taine» ale lui Varlaam, ca și «Catehismul» rămas manuscris al Dascalului Dasmachi, dacă nu o contra acțiune a tipăriturilor calvinești?...

Ca să revenim, la explicarea Paștelui mic, iată ce găsim scris în Istoria Bisericii Române, a lui P. Maior...

«La 1643, fiind ales Episcop al Ardealului S. Simion Ștefan, principele George Racotzi, a dat un Hrisov epis-

copului Simion împreună și cu un catehism în limba românească, foarte blestemat. Acel hrisov poartă data de la 1643 August 10, în care se prescrie 15 puncte sau instrucțiuni, cari la numărul 4, al acelor instrucțiuni, se bagă între Români, cumînțatura cea calvinească». Mai departe, vorbind despre anaforă zice... «Ci creștinii altor neamuri de legea grecească, particica aceasta, o iau neunezită, iar Românii din Ardeal, o iau întinsă în vin, sau mai bine zis, o sorb cu vin și nu numai celor în vârstă după cum se poruncește în zisa instrucțiune, ci și pruncilor sugători, încă se da.

Pentru aceea, și pe însuși copii cel sugători, spre ziua de Paști, dela miezul nopții până la vremea, când se împarte zisa pâine muiată în vin, cu tiranie, li silesc la ajun; ba, drumarul de nu va putea ajunge în ziua de Paște la vre o biserică, unde să se împărtășească din zisa pâine întinsă în vin, nu cutează a lăsa postul Paștelor, ci până atunci li ține, până când se face partaș pânil aceleia... și mai departe... «nu poate fi îndoielă, cum că ceremonia acela, de a baga pâinea în vin, în ziua de Paște este o urmă a Cinei sau Cumînțaturii calvinești».

În Ardeal, deci, obiceiul Paștelui mic, e de origine calvină. Dar în Muntenia, ce explicație poate avea Paștele mic? Tot aceiaș, desigur. S'ar parea curios, neexistența acestui obicei în Moldova, Bucovina și Basarabia.

Poate că acolo, acțiunea Sinodului dela Iași (1642) care a redactat *Mărturisirea Ortodoxă*, pentru răsturnarea *Mărturisirii* calvinești, — desigur opera catolică — împrumutată lui Ciril Lucaris a avut mai mult efect; poate că acolo reacțiunea a fost mai puternică și nu a dat timp obiceiului acestuia să se îndatinezze. Poate că acolo, a fost combătut de Catolici, a căror propagandă luase proporții în vremea aceea, în Moldova. Poate vor fi și alte cauze. Cert este, că în Muntenia, Paștele mic este îndatinat peste tot și în sate și în orașe.

La noi, în Muntenia, Paștele acesta, — spre deosebire cum este în Ardeal — se stropește și cu aghiasmă mare.

Cel puțin, acolo unele a cercetat cu



asa se face. Preoții peste tot, pe aci respecta datina aceasta, și de altfel le-ar veni chiar greu s-o combata, mai ales, când de acest Paște mic, sunt legate și alte chestiuni de ordin material.

Pe de alta parte, atest Paște mic, azi, nici nu mai trebuie combătut.

Saracul, amarât de nevoile lui, cu trupul încovoiat de trai rău, cu sufletul întinat de necazuri și boclucuri, nu se simte în stare a primi adevărat Trupul și Sângele Domnului. Și pentru săteni, dar mai ales pentru orașeni, greutatea traiului, instalațiunile industriale mari cu cele 7—8 sărbători în tot cursul unui an, rânduite prin Legea repaozului Duminical, au făcut să se piarda Sărbătorile.

Influența naturii, frumoasele datini naționale și religioase obișnuite cu această ocazie, dar mai ales economia divină, fac totuși, ca săbatoarea aceasta mare, Sărbătoarea Paștelor, să nu-și piarda nimic din măreția ei.

Ei, și atunci creștinului, care cercetându-și sufletul și găsindu-l neapt de a se apropia de Domnul, să nu i se dea o mângâiere mai deosebită, de celelalte Sărbători? Par'că ar fi păcat. Așa că obiceiul acesta calvinesc, îndatinat cum este, numai în practica lui materială, departe de a ni face rău, ni folosește. Aproape am putea zice că dacă nu luam dela Calvini obiceiul acesta, trebuia să-l inventăm. Totuși chestiunea aceasta, se poate discuta și mai pe larg. Preoții administreză Paștele mic, ori îl interzic fără să știe, de ce și pentru ce.

Am dori să avem o normă de urmat și n'ar fi rău, dacă s'ar ocupa de această chestiune și Sfântul Sinod.

Cerneș

## TEZĂ TEORETICĂ la conferințele pe cercuri în Eparhia Ungro-Vlahiei

Trebuințele sau nevoile drepte ale preotului român contemporan și mijloacele pentru împlinirea lor, în acord cu sfințele canoane, demnitatea Bisericii și legile țării încontestabil, că așa cum e enunțat subiectul acesta, se referă numai la trebuințele materiale ale Preotului, pentru a se menține în condițiunile pozi-

țiunii sa'e sociale în mijlocul societății și nu putem îndeajuns mulțami înaltului Prelat, care ne-a pus această întrebare, în mod public. Firește că I. P. S. Sa va studia dezideratele noastre și le va susține acolo unde trebuie, pentru a ne satisface, măcar în parte.

Este iarăși de necontestat, că față de neutralitatea de azi a poporului, preotul, pentru a avea cât mai mult ascendent și autoritate asupra păstorilor săi, trebuie să se bucure și de o bună pozițiune materială, și în tot cazul, să aibă atât, cât i-ar ajunge, pentru a nu apela, nu la caritatea, dar nici măcar la împrumutul enoriașilor săi. Se schimbă socoteala, de bună seamă, când păstorii din propria lor inițiativă și bună-voință, voiesc a-și arăta dragostea lor respectuoasă pentru păstorul lor, arătându-i oare care atențiuni.

Există o prejudecată nesocotită, cum că preotul are venituri fabuloase din practicarea diverselor ierurgii bisericesti. Până în cele mai superioare straturi ale Societății românești, în Camera și în Senat, s'au făcut socoteli, zic nu exagerate ci chiar fabuloase asupra veniturilor stolare ale Epitrahilului. Sunt chiar Vlădici, cari exagerează aceste venituri ale Preoților.

Se vor fi găsit preoți, cari să speculeze ierurgiile bisericesti. Vor fi existând preoți din vremea veche, cari lipsiți nu numai de duhul bisericesc, ci chiar și de simțul demnității, să impună taxe păstorilor lor la diferitele servicii, ca și pădure fără uscătură nu există, în ziua de azi însă, în vremea în care oricine știe două trei buch, nu găsește nimic mai bun de făcut, decât să lucreze pe mărimile satului și în prima linie pe popa, cazurile preoților lacomi, cred că se pot număra pe deget și într-un corp select de aproape zece mii, presupun în toată țara 2—300 de preoți rai, prejudecata și învinuirea adusă pe această cale preoțimei, se poate socoti, nu numai gratuită, ci chiar ridicolă.

De sigur, e mai mult decât infam ca preotul să speculeze pe fiul său duhovnicesc, care are nevoie de el, ca mijlocitor înaintea Dumnezeuului nemitarnic și datator de bunătați. Cultura ce se cere azi Preotului, îl ridică de asupra tuturor factorilor sociali dela sate. Dacă printre noi, se găsesc cazuri, când preoții speculează ierurgiile bisericesti, suntem datori să le denunțăm, pentru că e deplorabil, e criminal ca pentru onosul și interesul câtorva să sufere întreg corpul preoțesc, să sufere însăși Biserica.

Tema acestei conferințe, pusă de sus, ni oferă prilejul de a protesta împotriva insinuării și calomniei ce se

brodează cu privire la noi, pe tema veniturilor stolare ale Epitrahilului din țara noastră, nu acoperă nici măcar cheltuielile Preotului cu încălțăminte și costisitoarea sa îmbrăcăminte și sunt cazuri, când nici aceste cerințe, nu se acoper din ele.

Că vor fi și parohii mai fericite, admit. Ele, se înnumără mult 5—6 pe județ. Majoritatea clerului sarac, nu se îngrășă însă din sașiul celor 2—300 de preoți fericiți în toată țara! Traiul care din zi în zi se scumpește, proasta salarieră din partea Statului, lipsa altor venituri, a îndemnat pe preoți să-și procure noi surse de existență. Unii au ocupat catedre la școlile primare. Alții au intrat în Bancile populare și în Cooperative. Alții s'au apucat de negoș și unii, de munca brută a pământului.

După părerea mea, orice ocupațiune stânjeneste pe preot dela împlinirea exactă a apostolatului.

Preotul învațator e azi la ordinea zilei. Vor fi existând parohii mici și strânse, unde preotul i se va fi oferind puțința de a servi și școala, în majoritatea cazurilor însă, preotul este destul de ocupat în enorie, pentru a nu putea servi școala. Apoi sunt și sărbătorile neprevăzute în sgârșitul regulament școlar, sărbătorile cari chlama imperios pe preot la altar. Intrarea preotului în învațământ decl, nu înseamnă și ridicarea stării materiale a Clerului.

În Banca ori în Cooperativa, rostul Preotului, nu poate fi decât cel mult ca îndrumător. În funcțiunile principale cari sunt plătite, nu e locul Preotului. Funcțiunile acelea sunt vânate de mulți și pentru ocuparea lor se dau lupte grozave, țesute cu fel de fel de intrigi. Preotul trebuie să rămână departe de asemenea lupte. Se schimbă socoteala când este solicitat. Vreau să spun însă, că dacă Preotul e Președinte la Banca din parohia sa și are un salariu, aceasta nu înseamnă, că prin acest mijloc s'ar putea ajunge la o îmbunătățire a stării materiale a Preoților.

Despre Preotul negustor, nici nu mai vorbesc. Împotriva Preotului geambaș și negustor, se ridică nu numai canoanele ci și toate pletrele Bisericii lui Hristos. Situațiunile materiale bune ale acestor năimiți prin specularea apostolatului lor și a turmii ce păstoresc, situațiuni, cari în mod fatal li aduc în contact cu lumea mare și cu Politicianismul, fac imposibila ridicarea stării materiale a Clerului în genere și împotriva acestor năimiți e o datorie pentru fiecare preot în parte și pentru Cler în genere, să strige cu răcnitul leului. Lumea mare nu cunoaște pe



preoți, decât după poza acestor pseudopreoți.

Singurul mijloc pentru preîntâmpinarea nevoilor Preotului, nu poate fi altul, decât o justă salarizare din partea Statului, iar ca mijloc de emulație între Preoți, cel mai eficace, ar fi *Examenul de Înaintare*.

Salariul inițial al Preotului, la sate, să fie 120 lei lunar, iar examenul de Înaintare, să-i mai dea un spor la salariu de 50 lei lunar.

Despre veniturile stolare ale epitrabilului, să nu se mai vorbiască. Preotul să se mulțumească în totdeauna cu acela, ce omul îi dă de bun cheful lui. Preotul care ar sta la tocmeală cu enoriașul ce a avut nevoie de serviciul lui, să fie urmărit și aspru pedepsit.

O justă salarizare din partea Statului și examenul de Înaintare ca mijloc de emulație între Preoți, acesta este singurul mijloc pentru preîntâmpinarea nevoilor Preotului, în acord și cu sfintele canoane, și cu demnitatea preoțească și cu legile țării.

Isaia Popescu-Prahova.

## FELURITE

**Matul de decădere al presei.**—

La depunerea jurământului ostașilor, confesorii mai tuturor garnizoanelor, rostesc, de sigur, cuvinte de îmbărbătare nouilor fi ai drapelului țării. La anele garntzoane, jurământul ostășesc, se depune chiar în fața Episcopului respectiv, și jurnalele mari, nu dau nici o atențiune prezenței și rostului Preoților în această împrejurare.

S'a întâmplat însă, că malacum câțiva vreme, ostașii jidovi dela Iași, să depună jurământul ostășesc înaintea rabinului respectiv Meyer Thenen, care cu acea ocaziune, a rostit—zice-se—și un discurs, asigurând țara și tronul de vitejia și patriotismul (sic) macabeilor români, și, simultan, aproape toate ziarele mari, inclusiv „Universul” au înregistrat evenimentul acesta, reproducând în rezumat discursul rabinului Thenen.

Constatarea aceasta, nu poate fi decât dăruitoare pentru prestigiul presei!

**Dintre ale cumularului d. Gârboviceanu.**—D. P. Gârboviceanu, care cumulează funcțiunea de administrator al Casei Bisericii, cu aceea de redactor la „Biserica ortodoxă română”, ca și cum secretarul general dela un minister, ar deține și funcțiunea de șef de birou în acel departament, încasează câte 350 lei, pe luna ca un ardelean, pe care un ziar ardelean, nu l-ar plăti nici măcar cu 5 lei.

Așa, acum, de când cu războiul european, d. Gârboviceanu, are în fiecare Nr. al „Bisericii ortodoxe române”, câte un articol privitor la război, mai mult copiat după „Săptămâna războiului”, tratat cu desăvârșire profan și în nici o legătură cu Evanghelia lui Hristos, cum s'ar cuveni unei reviste bisericești. De sigur, d. Gârboviceanu, se poate cu drept cuvânt riposta: Cine poate, ciolane roade.

**Țara arde și... d. Gârboviceanu se plaptănă.**—Cumularul care răspunde la numele de P. Gârboviceanu, venind din nou la putere, și după modelul cum a fost tratat de noul ministru de culte d. L. G. Duca, înțelegând, că nu va mai putea fi omul atotputernic în Școală și Biserică, cum era pe vremea regretatului Haret—care se înșelase apropiindu-și și pe d. Gârboviceanu—vroind să-și mărească reclama, a organizat o grandioasă petrecere, cu ocaziunea împlinirii unui sfert de veac ca director al școlii normale a societății pentru învățatura poporului român. Fără îndoială, d. Gârboviceanu, a ros nu numai mai mult de un sfert de veac, dar și cu mult mai mult din cașcavalul Bisericii, pe care o sucește fel și chip după capriciul irelogicității și incapacității sale; se temeă însă de o serbare în mijlocul societății preoțești din pricina dezvoltării intelectuale a corpului preoțesc.

Li era deci, cu mult mai ușor, să se impună atențiunii opiniei publice, printr-o sărbătorire organizată de o societate restrânsă, alcătuită din amici politici, cum este societatea pentru învățatura poporului român și prin petrecerea dela 3 Decembrie 1914, d. Gârboviceanu, își închipule că a și trecut în galeria „nemuritorilor”.

Deșertă amăgirea! Fără îndoială, că dacă școala normală din București are a mulțumi pentru ceva d-lui Gârboviceanu, dânsul e cu mult mai dator și trebuie să fie cu mult mai recunoscător școlii normale a societății, care a ridicat în situații nemeritate pe un dezertor candidat la preoție. În tot cazul, sărbătorirea dela 3 Decembrie 1914, nu a fost sărbătorirea munchi și a cinștil, ci proslăvirea cumularului și minclunii!

**Ca case Casa Bisericii?**—Un crâmpel dintr-o scrisoare, a unui fruntaș politic conservator-democrat, fost deputat: „Ne-am convins și noi: Casa Bisericii nu este altceva, decât un bărbog, un azil, pentru toți dezertorii din armata clericală, cari totuși vor să fie cei d'antâi pe lângă clerul cu grânțe al Bisericii.

Toți doctorii în teologie și filosofie,

cari s'au încurcat și în teologie și filosofie, nu se mai fac nici preoți, dar nu sunt nici filosofi, ci se fac liberali, pentru ca apoi să se culcusească la Casa Bisericii. E de sigur, și aceasta o filosofie.

Noi și șeful nostru am priceput la timp aceasta și de acela, luaserăm măsura, ca, la Casa Bisericii, să se numească ca administrator un Arhieru.

A fost prea scurtă vremea guvernării noastre, căci de sigur Arhieru nostru, dacă avea timp mai mult, mășura plevușca dela Casa Bisericii.

**Examenul preoților pentru diploma de învățător.**—Un preot dintre cei cu trecere pe lângă d. P. Gârboviceanu, l'a întrebat odată: Cum se face domnule administrator, că în vreme ce la examenul de lunie, au reușit atâția seminariști la examenul de capacitate pentru diploma de învățător, la examenul de Octombrie, au reușit atâția de puțini preoți.

Răspunsul d-lui Gârboviceanu, a fost grabnic și scurt: „era și natural să fie așa: seminariștii cari au trecut diploma la lunie, au făcut în cea mai mare parte, pedagogia și practica pedagogică ca mine, în vreme ce preoții cari s'au prezentat la Octombrie, au făcut pedagogia și practica pedagogică cu alde Virgil Arion, C. Demetrescu Iași etc”. Risum teneatis.

**Un răspuns celor doritori.**—Nu ne mai ocupăm de galnarul Eftimescu Dubonet. Ne-m convins și noi de adevărul zicalei: „toate la vremea lor”.

**O ispravă bună.**—Atât I. P. S. Sa D. D. Dr. Conon Mitropolitul Primat cât și D-l I. G. Duca Ministru de Culte, s'au convins de dreptatea acțiunii noastre privitoare la Protopopul de Dâmbovița Icon. N. Popescu, pe care l'au îndepărtat din funcțiune.

Aceasta însemnează că o cauză dreaptă susținută energic frânge câteodată chiar și puterea politicalismului.

Postul de protopot de Dâmbovița, se ocupă acum de un preot în vârstă, Institutur și fost Revizor școlar, care nu are decât Seminarul gradul I, Pr. N. Gr. Arama.

Țăța și ai lui, cautau să dea în primire cerlionul roșu, socrului sau Econ. Gr. Petrescu care îi dedese ca zestre și Protoeria și arta învârtelii cu peccia protopopiei. Planul acesta monstruos, n'a reușit pentru liniștea clerului dâmbovițean.

Cu părintete Arama, se va sfârși, credem, scandalul preoțesc dela Dâmbovița.